

Trębala, Bogumił

Wyjazdowe posiedzenie Senatu Uniwersytetu Warszawskiego w Płocku

Notatki Płockie 17/3-67, 43-45

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Na Mazowszu używa się przyimka dla najczęściej w trzech znaczeniach:

po:

Każ mu iść do wilczycy dla mleka;

Ja wyszłam z kubelkami dla wody;

z powodu:

Drzwi dla gorąca stały otworem;

ażeby:

Pojechali do kościoła dla ochrzczenia dziecka.

Przyimek dla ma na Mazowszu zasięg terytorialny i można by wyznaczyć jego granice, co wiąże się także z występowaniem na określonym terenie zjawisk składniowych. Jeśli porównamy zdanie: „Dla winogron bym nie stała” z ewentualnym jego odpowiednikiem: Nie stałabym, ażebym kupiła winogron, widzimy, że pierwsze z nich jest zdaniem pojedynczym, drugie złożonym.

W Polsce są atlasy leksykalne i fonetyczne, nie ma natomiast atlasów z zakresu składni w których by był uwidoczniony zasięg zjawisk składniowych (tzw. izosyntagmy).

BOGUMIŁ TRĘBALA

Wyjazdowe posiedzenie Senatu Uniwersytetu Warszawskiego w Płocku

17 maja 1972 r. odbyło się pierwsze w historii szkolnictwa wyższego wyjazdowe posiedzenie Senatu Uniwersytetu Warszawskiego. Było to posiedzenie na terenie Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych.

W programie majowego posiedzenia Senatu znajdowała się między innymi prezentacja Wydziału Biologii UW, a w tym i prezentacja Terenowej Stacji Badawczej UW Biologicznego Oczyszczania Ścieków Przemysłu Chemicznego, działającej piąty rok w MZRiP. To właśnie było główną przyczyną przyjazdu Senatu i Rady Wydziału UW do MZRiP. Była to jednocześnie próba szukania nowych form integracji nauki i przemysłu.

SŁOWO O DOTYCHCZASOWEJ WSPÓLPRACY

Poważne zagadnienie w dużych zakładach przemysłowych stanowi właściwe oczyszczanie ścieków. Stosowane są tu różne metody, ale tzw. pełne oczyszczanie obejmuje w swej ostatniej fazie urządzenia do ich biologicznego oczyszczania. Technologia biologicznego oczyszczania ścieków sanitarnych jest już dobrze opanowana — badane są nadal problemy konstrukcyjno-ekonomiczne. Występują natomiast duże trudności przy biologicznym oczyszczaniu ścieków przemysłowych, co jest dziedziną raczej nową. Trudności te wynikają z dużej różnorodności związków chemicznych występujących w ściekach przemysłowych, przy czym wiele z nich bywa trującymi dla biocenozy. Problem pogłębia się w zakładach sukcesywnie rozbudowywanych, gdy wprowadzane nowe technologie produkcji zmieniają zdecydowanie dotychczasowy skład ścieków. Równocześnie wprowadzenie nowych konstrukcji urządzeń do biologicznego oczyszczania ścieków wymaga opracowań badawczych.

Nie można sobie pozwolić na ryzyko eksperymentów w skali technicznej, dlatego musimy prowadzić badania wyprzedzające w skali modelowej. I tu właśnie leży sedno dobrze układającej się współpracy między terenową stacją UW a Kombinatem.

Współpraca z Instytutem (Katedrą) Mikrobiologii UW datuje się od 1964 r., kiedy to wspólnie z „Biprowod” Warszawa ówczesna Katedra prowadziła badania nad oczyszczaniem ścieków syntetycznych (mieszanka ok. 40 związków spodziewanych w MZRiP).

W 1968 r. zostało zawarte tzw. trójstronne porozumienie (umowa), zgodnie z którym na terenie MZRiP powstała stała Stacja Badawcza Biologicznego Oczyszczania Ścieków Instytutu Mikrobiologii UW. MZRiP zapewniają lokal, część aparatury i odczynników dla Stacji oraz odpłatnie hotel robotniczy dla

Wizyta Senatu Uniwersytetu Warszawskiego w
Towarzystwie Naukowym Płockim

pracowników Instytutu w Płocku. UW zapewnia pracowników tej placówki, część aparatury, wyposażenie meblowe i nadzór naukowo-badawczy. Stacja liczy 3 osoby stałego personelu, 4 pracowników póżetatowych, 3—5 osób okresowo współpracujących. Program prac badawczych jest ustalany wspólnie na dorocznych naradach. Placówka służy również celom dydaktycznym Instytutu.

Z dotychczasowego dorobku Stacji należy wymienić:

Dyrektor „Biblioteki im. Zielińskich Towarzystwa Naukowego Płockiego mgr Stanisław Kostanecki prezentuje „białe kruki” biblioteki członkom Senatu Uniwersytetu Warszawskiego.

1. Badania nad ogólnym procesem oczyszczania ścieków MZRiP w reaktorze osadu czynnego. Osad czynny jest zespołem mikroorganizmów współżyjących w formach kłaczkowych i żywiących się zanieczyszczeniem ze ścieków. Przeprowadzono badania zarówno w skali półtechnicznej jak i na jednym z reaktorów technicznych, a także na modelach laboratoryjnych.
2. Badania nad dopuszczalnym obciążeniem osadu czynnego różnymi składnikami ścieków występującymi w MZRiP. Badania prowadzone są na modelach laboratoryjnych i potwierdzane obserwacjami z awarii na reaktorach technicznych. Przebadano następujące składniki:
 - dopuszczalne stężenie i ładunek kumenu,
 - wpływ wód kumenowych na osad czynny — wody te charakterystyczne dla wytwórni kumenu, zawierają ponadto inne węglowodory aromatyczne i zanieczyszczenia fenolowe,
 - dopuszczalne stężenia i ładunek wodoronadtlenku kumenu,
 - dopuszczalne dawki acetonu, furfurołu i tlenku etylenu oraz wielkość pH dla osadu czynnego w reaktorach,
 - działanie smoly fenolowej na pracę osadu czynnego — samej oraz we współdziałaniu z acetonem i furfurolem,
 - wpływ miedzi i jej kumulację w osadzie czynnym. Badano siarczan jak i wersanian miedzi — stwierdzając jednakową toksyczność w obu wypadkach (w przeliczeniu na jon Cu),
 - działanie glikolu i wieloglikolu na osad czynny. Badania rozpoczęte w 1971 r. trwają do chwili obecnej.
 Problem glikoli w ściekach jest obok związków popirolitycznych obecnie najbardziej niewłaściwym dla oczyszczalni.
3. Weryfikacja i adaptacja metod analitycznych oznaczeń dla potrzeb biologicznej oczyszczalni ścieków.

W tym:

- program analiz kontrolnych.
4. Biologiczne oczyszczanie ścieków w nowych typach urządzeń.
 - przebadano pracę osadu czynnego w modelu komory z napowietrzaniem rotorem powierzchniowym (wg wzoru obecnie budowanego II^obiol),

— prowadzone są doświadczenia nad oczyszczaniem ścieków na modelach złoża płytowo-zanurzeniowego, nowego konstrukcyjnego rozwiązania.

5. Badania nad sztuczną przyspieszoną syntezą osadu czynnego. O ile przy pierwszym uruchamianiu reaktora hodowla adaptacyjna osadu czynnego trwała ponad kwartał, obecnie korzystając z doświadczeń laboratoryjnych Stacji osiągamy osad zdolny do pracy po tygodniu od daty awaryjnego zatrucia.
6. Badania nad likwidacją nadmiernego osadu czynnego metodą długotrwałego napowietrzania. Badania trwają już drugi rok. Doświadczenia laboratoryjne wykazały skuteczność metody, doświadczenia na skale techniczną również. Do opracowania projektu procesowego zbierane są doświadczenia wskaźniki ekonomiczne: rozstrzygnięcia wymaga konkurencyjność tej metody w porównaniu ze spalaniem.
7. Badania nad wpływem czynników biogenych na przebieg biologicznego oczyszczania ścieków. Obserwacjami objęto potas, azot i fosfor.

Zakończone cykle badawcze dostarczane są do MZRiP w formie końcowych sprawozdań, jak również są przygotowywane do publikacji w czasopiśmie technicznych. Wnioski z badań nawet nie zakończonych są na bieżąco wykorzystywane do korygowania pracy oczyszczalni biologicznej przez aktualizację instrukcji technologicznych i doraźne polecenia.

Rozbudowa kombinatu rokuje długoletnią jeszcze, oby nadal tak owocną współpracę.

PRZEBIEG POSIEDZENIA

Senat w liczbie około 40 naukowców oraz członkowie Rady Wydziału Biologii UW (25 naukowców) zostali najpierw zapoznani ogólnie z Kombinatem. Przewodnikami tej części programu byli: Z-ca dyrektora d/s badawczych Ośrodka Badawczo-Rozwojowego przy MZRiP mgr inż. Ludwik Chrapkowski, kierownik Wydz. Ściekowego w MZRiP inż. Bogumił Trębała, oraz jego zastępca mgr inż. Władysław Skalny.

Największe zainteresowanie budziły urządzenia do biologicznego oczyszczania ścieków, oraz Stacja Badawcza w Laboratorium Ściekowym, gdzie rolę gospodarzy pełnili kierowniczka Stacji UW mgr Hanna Boszczyk i kierownik Laboratorium MZRiP mgr Ka-

Na dziedzińcu Towarzystwa Naukowego Płockiego stoją od lewej: doc. dr Janusz Faliński — botanik (płoczanin), doc. dr Stefan Słomkiewicz — pedagog, mgr inż. Zbigniew Hibner — przew. PMRN w Płocku, prof. dr Irena Dobrzycka — angiłista, prof. dr Zygmunt Rybicki — rektor U. W., prof. dr Zbigniew Salwa — prawnik, prof. dr Mariusz Maruszewski — psycholog, prof. dr Janusz Gill — biolog, inż. mgr Jakub Chojnacki — prezes TNP, prof. dr Andrzej Stelmachowski — prawnik i prof. dr Marian Wersalski — prawnik.

zimierz Jakubowski. Duże zainteresowanie uczestników wywołały też i obiekty produkcyjne, szczególnie DRW II i Butadien.

O godz. 11 rozpoczęło się właściwe posiedzenie Senatu, któremu przewodniczył Jego Magnificencja Rektor UW prof. dr Zygmunt Rybicki. W imieniu gospodarzy powitał przybyłych gości i uczestników Senatu dyrektor Mazowieckich Zakładów Rafineryjnych i Petrochemicznych mgr inż. Henryk Dyrda. Poruszył on w swej wypowiedzi potrzebę rozszerzenia kontaktów UW — MZRIp na inne dziedziiny. Można oczekiwać, że będzie to równie owocne jak współpraca w dziedzinie mikrobiologii. Podkreślił duże zainteresowanie owocami tej współpracy zarówno ze strony Zakładów, jak i władz, czego dowodem jest obecność na posiedzeniu I-go sekretarza KMiP PZPR w Płocku mgr. Kazimierz Janiak, przewodniczącego MRN mgr inż. Zbigniewa Hibnera, przedstawicieli MPChem. i ZPRiP. Potwierdzili to w swych wypowiedziach mgr Janiak i mgr Hibner. Mgr Janiak uwypuklił w swej wypowiedzi ogólny poważny problem jakim jest ochrona środowiska.

Po przedłożeniu przez Rektora sprawozdania z działalności władz uczelni od ostatniego posiedzenia Senatu, zabrała głos i czasowo przewodniczyła obradom Dziekan Wydziału Biologii prof. dr Alina Skiergiełło, przedstawiając działalność i osiągnięcia swego Wydziału. Do omówienia problemów lokalowych Wydziału poprosiła inicjatora i pierwszego kierownika naukowego Stacji Terenowej w Płocku prof. dr Władysława Kunickiego-Goldfingera. W jego relacji jaskrawo zarysowany został problem ciasnoty w Wydziale, zwłaszcza kłopoty Instytutu Mikrobiologii i znaczenie dla UW tych kilkudziesięciu m kw. powierzchni zajmowanej przez Płocką Stację w MZRIp.

Obecny dyrektor Instytutu Mikrobiologii UM prof. dr Kazimierz Matusiak omówił dorobek naukowy Instytutu ze szczególnym podkreśleniem prac nad oczyszczeniem ścieków przemysłowych ZA Puławy metodą hodowli glonów oraz w MZRIp. Bardzo ciekawa była wypowiedź (w dyskusji) prof. dr Witolda Kowalskiego, który przypomina, że właśnie na Wydziale Geologii UW zostały sporządzone mapy inżyniersko-geologiczne okolic Płocka, które stanowiły podstawę do decyzji o obecnej lokalizacji Kombinat. Wyrzucił zadowolenie, że prognozy geologiczne okazały się w tym wypadku nadzwyczaj trafne. Poruszył również sprawę usuwisk skarpy płockiej, spotęgowanych obecnie przez cofkę zalewu Włocławskiego. O problemach ochrony środowiska mówiło się zresztą dużo.

Rektor Rybicki w swym wystąpieniu na podsumowanie dyskusji zapowiedział utworzenie na Uni-

wersytecie międzywydziałowej komisji ochrony środowiska, w skład której oprócz przedstawicieli Wydziałów Prawa, Biologii, Geologii i Instytutu Geografii wejdą przedstawiciele innych związanych nawet pośrednio kierunków.

Część techniczna posiedzenia Senatu zakończona została ogólnym potwierdzeniem możliwości poszerzenia współpracy UW zarówno z MZRIp, jak i z placówkami miejskimi, a zwłaszcza na forum Towarzystwa Naukowego Płockiego, którego prezes inż. mgr Jakub Chojnacki brał udział w posiedzeniu. Współpraca Towarzystwa z Uniwersytetem datuje się zresztą nie od dziś.

Zagadnienia personalne były przedmiotem obrad Senatu w drugiej części po przerwie. Członkowie Rady Wydziału Biologii, którzy nie brali udziału w dalszych obradach, zwiędali w tym czasie zabytki Płocka, oprowadzani przez prezesa koła przewodników płockich Jana Zebrowskiego.

SPOTKANIE W TOWARZYSTWIE NAUKOWYM PŁOCKIM

Po zakończeniu obrad w MZRIp członkowie Senatu i Rady Wydziału Biologii UW byli podejmowani w Towarzystwie Naukowym Płockim przez prezesa TNP inż. mgr. Jakuba Chojnackiego i dyrektora Biblioteki im. Zielińskich mgr. Stanisława Kostaneckiego. Po przedstawieniu przez prezesa historii TNP i powiązań z UW zabrał głos mgr Kostanecki prezentując co ciekawsze pozycje z biblioteki. Zademonstrował m. in. inkunabuł Boskiej Komedii Dantego z 1487 roku, pierwsze wydanie dzieła Kopernika „O obrotach ciał niebieskich” z 1543 roku, pierwszą mapę księżycą, sporządzoną w 1645 roku, dzieło o raketach napisane przez Siemienowicza, wydane po łacinie w 1650 roku (tłumaczenie na język polski dopiero niedawno bo w 1963 roku). Pokazał też pierwsze drukowane sprawozdanie z działalności TNP za 1821 rok. Wśród członków — opiekunów TNP wymienionych w tym sprawozdaniu figuruje pierwszy Rektor Uniwersytetu Warszawskiego, były nauczyciel Szkoły Wojew. Płockiej prof. Wojciech Szweykowski.

Spotkanie było interesujące. Rektor prof. dr Zygmunt Rybicki zaproponował, aby przy TNP zorganizować podyplonowe studium doskonalenia nauczycieli pod auspicjami Uniwersytetu Warszawskiego, na wzór Seminarium doktoranckiego prowadzonego również w TNP pod opieką Uniwersytetu Warszawskiego. Spotkanie zakończyło się wpisem Rektora Rybickiego i przedstawicieli Senatu UW do książki pamiątkowej Towarzystwa.